

Aprob

Președintele AȘM

Academician Gheorghe DUCA

Raport

privind activitatea de audit intern în anul 2015

Scopul prezentului raport este de a descrie activitățile desfășurate în anul 2015 de către *Serviciul audit intern*, cuprinzând aspectele semnificative aferente principalelor dimensiuni de activitate: misiunilor de audit realizate, resursele umane disponibile, conformarea la standardele naționale privind practica de audit intern și asigurarea calității, progresele înregistrate în conformitate cu prevederile cadrului normativ și procedural, prin implementarea recomandărilor formulate în cadrul misiunilor derulate în perioada de raportare, sintetizând contribuția funcției de audit public intern privind îmbunătățirea activității în cadrul Academiei de Științe a Moldovei și instituțiilor din subordine.

Statutul și independența auditului intern

Serviciul audit intern (în continuare SAI) este instituit în conformitate cu prevederile legale cu incidență în domeniu. Pentru asigurarea independenței necesare desfășurării obiective activității de audit intern SAI se află în subordinea directă a Președintelui Academiei de Științe, asigurându-se accesul și raportarea directă la acest nivel, precum și independența funcțională necesară unei activități obiective a disfuncționalităților constatate și a stabilirii unor recomandări adecvate.

Independența și obiectivitatea auditorilor interni este asigurată în conformitate cu normele în vigoare. Problemele care pot afecta independența auditorilor interni sunt semnalate și raportate în cadrul misiunilor de audit.

Realizări și performanțe înregistrate

Reieșind din misiunea auditului intern, prin activitățile desfășurate, SAI are menirea să furnizeze evaluări independente și obiective ale sistemului de management financiar și control intern din cadrul AȘM și a instituțiilor din subordine, cu scopul de a oferi asigurare și consiliere, asistând managementul în atingerea obiectivelor. Preocuparea principală a SAI, în special în semestrul II al anului 2015 a fost de a evalua procesele operaționale din cadrul AȘM și a instituțiilor din subordine, prin prisma riscurilor asociate, furnizând asigurări rezonabile privind eficiența și eficacitatea controlului managerial.

În perioada raportată activitatea de audit intern a fost desfășurată în conformitate cu planul anual de acțiuni al SAI. În ceea ce privește fundamentarea planului anual de audit public intern pentru anul 2015, acesta nu s-a bazat totalmente pe o evaluare a riscurilor asociate activităților, programelor, proiectelor și operațiunilor, ci mai mult pe o apreciere a acestora pe baza experienței auditorilor și a unor semnale exterioare.

Astfel, în decursul anului 2015 au fost realizate 7 misiuni de audit (anul 2014:6) dintre care 5 misiuni planificate și 2 misiuni ad-hoc, solicitate de către conducerea AȘM. Domeniile auditabile au fost:

- **Proces bugetar**
- Activități financiare sau cu implicări financiare desfășurate de către instituția publică (instituția auditată: Institutul de Zoologie).
- **Proces financiar contabil**
- Sistem contabil și fiabilitatea acestuia (instituții auditate: Institutul de Ecologie și Geografie; Institutul de Matematică și Informatică; Institutul Patrimoniului Cultural).
- **Procesul de achiziții publice**
- Evaluarea sistemului de control intern atașat activităților de achiziții publice; aspecte de management financiar (instituția auditată: Grădina Botanică (Institut)).
- Misiuni ad-hoc - 2 (instituții auditate: ÎS Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale; Biblioteca Științifică Centrală „A. Lupan”).

Activitățile de audit au avut drept scop evaluarea proceselor prin prisma controlului intern existent, precum și consilierea managementului pentru a consolida sistemul de management financiar și control existent. Ca rezultat al misiunilor de audit efectuate au fost întocmite 7 rapoarte de audit intern (2014:6) și note-raport, care au reflectat constatări ale situației existente, cauzele și efectele acestora, precum și recomandările înaintate în scopul eficientizării proceselor auditate. În total, în rezultatul misiunilor de audit efectuate în anul 2015 au fost formulate 54 de constatări și oferite 51 de recomandări. Recomandările sunt orientate atât spre corectarea, remedierea situațiilor existente, cât și spre prevenirea unor eventuale situații de risc. Rapoartele de audit intern au fost prezentate Președintelui Academiei de Științe a Moldovei și managerilor operaționali ale unităților auditate/ implicate în procesele auditate.

Consilierea

Pe parcursul perioadei raportate, concomitent cu activitățile de audit planificate, SAI a acordat consiliere în diverse chestiuni ce țin de eficientizarea proceselor și/sau expunerea pe marginea unor proiecte de documente parvenite atât din interiorul entității cât și din exteriorul acesteia. Activitatea de consiliere a fost desfășurată ca urmare a solicitării conducerii și managerilor operaționali din cadrul subdiviziunilor, axându-se în principal pe (i) expunerea de opinii referitor la diverse probleme manageriale, (ii) acordarea asistenței la locul de muncă în aspecte ce țin de dezvoltarea sistemului de management financiar și control. Structurile auditate au beneficiat și de un proces de consiliere informală din partea auditului intern însoțite de recomandări. Alte activități de consiliere au fost focusate pe rezultatele rapoartelor Curții de Conturi și elaborarea planurilor de acțiuni privind implementarea recomandărilor oferite.

Urmărirea implementării recomandărilor de audit intern

Urmărirea recomandărilor este un proces prin care se constată caracterul adecvat, eficacitatea și oportunitatea acțiunilor întreprinse de către unitățile auditate, urmare a misiunilor de audit efectuate. În anul 2015 urmărirea recomandărilor s-a efectuat în conformitate cu normele în vigoare și procedurile interne elaborate în acest sens. Urmărirea implementării recomandărilor de audit se efectuează prin intermediul unui șir de instrumente, cum ar fi:

- acumularea informațiilor verbale de la persoanele responsabile de întreprinderea acțiunilor preconizate în Planurile de acțiuni;
- solicitarea de la unitățile auditate a informației privind acțiunile realizate pentru a implementa recomandările și a soluționa deficiențele, identificate în timpul misiunii de audit intern, prin intermediul chestionarelor formalizate.

La data de 31.12.2015, situația privind implementarea recomandărilor se prezintă, după cum urmează. Din numărul total de 57 recomandări oferite în cadrul misiunilor de audit efectuate în perioada de raportare au fost acceptate de către managementul operațional - 51, ceea ce constituie 89,5 %. Recomandările acceptate au fost cuprinse în planuri de acțiuni, stabilindu-se măsuri concrete, termene și responsabili pentru implementare. Menționăm faptul că, acțiunile întreprinse de către unitățile auditate în vederea implementării recomandărilor de audit în perioada raportată au avut atât impact corectiv, cât și impact de prevenire sau minimizare a posibilelor situații de risc. Pentru 6 recomandări neacceptate, managementul unităților auditate și-au asumat eventualele riscuri, care pot fi generate de nerealizarea acțiunilor ce se impun.

Managementul operațional al entităților auditate are responsabilitatea finală pentru stabilirea unor controale interne eficiente în scopul gestionării riscurilor și trebuie să conștientizeze necesitatea abordării prompte și sistemice a problemelor ridicate de auditul intern în cadrul angajamentelor de audit.

Recomandările formulate în urma misiunilor de audit efectuate în anul 2015 nu au fost implementate în totalitate întrucât unele dintre acestea implică alocarea de resurse financiare și umane semnificative sau necesită termeni de realizare de durată mai lungă.

Printre cauzele identificate privind neimplementarea în termen a recomandărilor înaintate, sau implementarea doar parțială a acestora, sunt: (i) estimarea inițială nerealistă a duratei necesare implementării, (ii) volumul de sarcini suplimentare intervenite în timpul anului. De asemenea, SAI nu exclude un nivel redus al responsabilității asumate, precum și posibilitatea raportării de către unitățile auditate a unor rezultate eronate. În acest context menționăm că, implementarea recomandărilor, raportarea veridică a stadiului/ modului de implementare și a efectelor produse reprezintă o responsabilitate a conducerii unităților auditate.

Activități non-audit

Colaborarea cu auditorii externi. În scopul asigurării respectării prevederilor legale precum și a informării privind activitățile de audit realizate și preconizate SAI remite în adresa Curții de Conturi a Republicii Moldova copiile după Planul anual al activității de audit intern și Raportul anual al activității de audit.

Colaborarea cu structurile de audit din cadrul altor entități publice s-a manifestat prin participarea la seminare, întruniri și ședințe, inclusiv cu participarea experților internaționali, axate pe chestiuni ce țin de competența SAI și pe însușirea celor mai bune practici profesionale.

Implicarea resurselor

Un element cheie în asigurarea acoperirii adecvate a domeniilor auditabile este utilizarea eficientă a resurselor. Alocarea resurselor este în mare măsură dependentă de:

- ✓ numărul disponibil de auditori interni;
- ✓ nivelul de pregătire și de competență a personalului SAI.

Pe parcursul anului 2015 SAI este caracterizat de o componentă neuniformă a personalului angajat, fiind supus fluctuației semnificative a cadrelor. În a. 2015 structura de audit avea un număr de 3 posturi aprobate, din care doar 2 fiind ocupate în perioada 01.01.2015-01.09.2015, ca urmare gradul de ocupare al posturilor era de 66%.

Pe parcursul anului au fost depuse eforturile de consolidare a echipei. În acest sens, a fost angajat un coleg nou și asigurate diverse forme de dezvoltare continuă pentru toți membrii echipei SAI. În a. 2016 vom depune toate eforturile pentru a atinge performanțe cât mai înalte.

Evaluarea performanțelor auditorilor

În vederea determinării nivelului de îndeplinire a programului de audit, nivelului de manifestare a abilităților profesionale de către fiecare angajat, precum și contribuția nemijlocită a acestora la realizarea obiectivelor și atribuțiilor SAI, se efectuează autoevaluarea și evaluarea anuală a performanțelor profesionale ale personalului. În anul 2015 a fost desfășurată evaluarea anuală a performanțelor profesionale ale personalului SAI, care s-a referit atât la potențialul uman (atitudine, dinamism și spirit de inițiativă, creativitate, experiență și competențe profesionale), cât și la rezultatele concrete (productivitate, eficiență, calitatea muncii) obținute de fiecare funcționar încadrat în activitate. Valoarea scontată a evaluării a fost aprecierea rezultatelor individuale, relevarea nivelului existent de pregătire profesională, identificarea necesităților de dezvoltare profesională continuă a auditorilor interni, pentru majorarea nivelului de competențe și al abilităților profesionale și stabilirea obiectivelor anuale individuale.

Dezvoltarea profesională

Având în vedere cerințele SNAI 1230 „*Dezvoltarea profesională continuă*”, care specifică necesitatea dezvoltării cunoștințelor, priceperii și altor competențe necesare auditorilor printr-o formare profesională continuă, în anul 2015, personalul SAI a beneficiat de oportunități privind dezvoltarea profesională continuă, în cadrul a 132 ore de instruire externe. Instruirile externe la care au participat auditorii interni au purtat următorul generic:

- *Evaluarea sistemelor curente de informare și comunicare internă și externă din cadrul entităților publice;*
- *Alinierea Controlului Financiar Public Intern la cerințele UE;*
- *Răspunderea conducerii pentru buna guvernare;*
- *Auditul performanțelor;*
- *Evaluarea sistemului de management financiar și control în cadrul entității;*
- *Cadrul normativ în domeniul auditului intern.*

SAI a urmărit asigurarea diseminării informațiilor necesare și familiarizarea personalului cu conținutul acestora, inclusiv cu aplicarea metodelor moderne în practica de audit. O altă formă de instruire internă aplicată pe parcursul anului 2015 au constituit testele, elaborate pentru anumite subiecte, prin intermediul cărora se identifică nivelul de cunoaștere și necesitățile de studiere suplimentară a anumitor aspecte relevante. Un accent deosebit este pus pe conștientizarea necesității autoinstruirii continue a fiecărui auditor, utilizând diverse metode autodidactice și surse posibile. De asemenea pregătirea individuală se realizează la începutul

fiecărei misiuni de audit ce constă în studiul cadrului legal și procedural aferent activității auditate.

Gradul de realizare a obiectivelor și activităților planificate

Obiectivele stabilite în programul de asigurare și îmbunătățire a calității activității de audit intern în cadrul AȘM pe anul 2015 au fost îndeplinite în totalitate având în vedere faptul că misiunile de audit planificate s-au realizat 100%.

Perspective și provocări

Pentru anul 2016 Serviciul audit intern și-a stabilit prioritățile de dezvoltare menite să asigure continuitatea implementării Planului multianual de audit și Programului de asigurare și îmbunătățire a calității activității de audit intern. Prin urmare, echipa SAI va depune eforturi tangibile în vederea realizării misiunii de bază și atingerii performanțelor scontate, punând accent pe valorile angajate: corectitudine și integritate, independență și obiectivitate, competență profesională și conduită etică.

O prioritate primordială a SAI pentru a. 2016 - consilierea prin intermediul activităților de informare și instruire a următoarelor domenii:

Acordarea Suportului metodologic privind implementarea și menținerea unui sistem adecvat de MFC, în entitățile publice, în conformitate cu prevederile Legii privind controlul financiar public intern nr. 229 din 23 septembrie 2010 și cerințele Standardelor naționale de control intern în sectorul public, aprobate prin Ordinul Ministrului Finanțelor nr. 189 din 05.11.2015.

SAI va ajuta managerii entităților publice să-și atingă obiectivele prin elaborarea și introducerea unei abordări strategice sistemice, standardizate și disciplinate, utilizată pentru evaluarea independentă și raportarea privind eficacitatea sistemului MFC, inclusiv a managementului riscurilor, cu scopul îmbunătățirii generale a proceselor de guvernare.

Referințe

Baza legală și suportul informațional al raportului de activitate sunt asigurate de:

- Legea privind controlul financiar public intern nr.229 din 23 septembrie 2010;
- Standardele Naționale de Audit Intern, aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor nr.189 din 05 noiembrie, 2015;
- Normele metodologice pentru implementarea auditului intern în sectorul public, aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor nr.105 din 15 iulie 2013;
- Codul etic și Carta de Audit Intern, aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor nr. 74 din 10.06.2014;
- Rapoartele de audit intern, emise în rezultatul misiunilor de audit intern, derulate în anul 2015, rapoartele de activitate și alte informații relevante.

Raportul este elaborat de către Serviciul Audit Intern și este destinat prezentării Președintelui Academiei de Științe a Moldovei, precum și Direcției politice în sfera științei și inovării.

Șef Serviciu Audit intern

Valentina ȚAPIȘ